

MUNKAVÉDELMI OKTATÁS

oktatási tematika és oktatási segédlet

A tematikát készítette: dr. Horváth Bernadett
(PTC 076129)

Jelen dokumentumot öt évig meg kell őrizni!

Munkavédelmi oktatási tematika

1. Munkavédelmi oktatás szükségessége, vonatkozó előírások, rendkívüli oktatás szükségessége, az oktatás rendje, az oktatás célja
2. Az egészséges és biztonságot nem veszélyeztető munkavégzés feltételei, a munkavállaló munkavédelemmel kapcsolatos jogai és kötelezettségei, munkára alkalmas állapot fogalma, a munkahely kialakítása
3. Munkabalesetek, üzemi balesetek, üzemzavarok bejelentési kötelezettsége, dokumentálása és kivizsgálása
4. Villamos berendezések közelében, villamos berendezésekkel végzett munka szabályai, teendők zárlat, elektromos tűz és áramütés esetén, áramtalanítás
5. Képernyő előtti munkavégzés szabályai, berendezések helyes beállítása, munkaközi szüneteket, éleslátást biztosító szemüveg
6. Kézi anyagmozgatás szabályai, helyes anyagmozgatási technológia elmélete és gyakorlata, több személy által végzett kézi anyagmozgatás, kézi anyagmozgatás során jellemző balesetek ismertetése, kézi anyagmozgatás tilalmának esetei, egyszerű anyagmozgató segédeszközök
7. Munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálattal kapcsolatos ismeretek, előzetes, ismétlődő, soron kívüli vizsgálatok gyakorisága
8. Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Munkavédelmi oktatás szükségessége

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Mvt.) 50. § alapján „A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal”.

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló

- munkába álláskor,
- munkahely vagy munkakör megváltozásakor,
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeinek megváltozásakor,
- munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésakor,
- új technológia bevezetésekor,

elsajátítsa, és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat.

Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként meg kell ismételni.

Rendkívüli oktatást kell tartani:

- a bekövetkezett munkabaleset kivizsgálása oktatási hiányosságot tárt fel,
- súlyos munkabalesetet követően a tanulságok ismertetése céljából,
- ha a külső vagy belső ellenőrzés oktatási, illetve súlyos tárgyi, személyi, szervezési hiányosságot tárt fel.

Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

Ma Magyarországon minden 5. nap meghal valaki munkabalesetben.

Pedagógusok legnagyobb valószínűséggel – a statisztikák alapján - úti balesetet szenvednek, vagy az épületen belüli közlekedés során sérülnek meg.

A munkavállaló munkavédelemmel kapcsolatos jogai és kötelességei:

A munkavállaló jogosult megkövetelni:

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabványokban előírt védőintézkedések megvalósítását,
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésre bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását,
- a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőítal, valamint tisztálkodószerek és tisztálkodási lehetőség biztosítását.

A munkavállalót nem érheti hátrány az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása érdekében történő fellépéséért, illetve a munkaáltató vélt mulasztása miatt jóhiszeműen tett bejelentéséért.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

Ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat veszélyeztetne közvetlenül és súlyosan, a teljesítését meg kell tagadni.

Közvetlen és súlyos veszélyeztetésnek minősül különösen a szükséges biztonsági berendezések, az egyéni védőeszközök működőképtelensége, illetve hiánya.

A munkavállaló köteles:

- biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát,
- munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse,
- a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződni, azt rendeltetésének megfelelően és a munkáltató utasítása szerint használni, a számára meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni,
- az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításról gondoskodni,
- a munkavégzéshez az egészséget és a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot viselni,
- munkaterületén a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot megtartani,
- a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátítani és azokat a munkavégzés során alkalmazni,
- a részére előírt orvosi – meghatározott körben pályaalkalmassági – vizsgálaton részt venni,
- a veszélyt jelentő rendellenességről, üzemzavarról a munkáltatót azonnal tájékoztatni, a rendellenességet, üzemzavart tőle elvárhatóan megszüntetni, vagy erre intézkedést kérni a felettesétől – még mielőtt balesetet okozna, el kell hárítani az üzemzavart.
- **a balesetet, sérülést, rosszgullétet azonnal jelenteni.**

Itt el kell mondani, hogy a jelentéktelennek tűnő balesetet is jelenteni kell, mert egy-két nap múlva adhat olyan szövödményt, ami miatt táppénzre kell menni, és nem mindegy, hogy akkor már a balesetet szenvedett munkavállalónak kell bizonyítani, hogy a baleset munkavégzés közben érte.

(Baleseti táppénz: 100 %, úti baleset esetén: 90 %, sima táppénz: 60 %, kórházi kezelés esetén sima táppénz: 50 %)

A munkavállaló önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket.

A munkavállaló köteles együttműködni a munkáltatóval az egészséges és biztonságos munkakörnyezet megőrzése érdekében hozott hatósági intézkedések teljesítése, illetőleg a munkáltató veszélyt megszüntető intézkedéseinek végrehajtása során is.

Villamos berendezések kezelése, karbantartása:

- A munkavállaló a számítástechnikai, irodatechnikai berendezések be- és kikapcsolásán, lokális áramtalanításán túlmenően semmilyen villamossággal

összefüggő tevékenységet nem végezhet, így különösen nem bonthatja meg villamos szerkezetek, berendezések burkolatát, vezetékek szigetelését.

- Bármilyen okból szabadon álló vezetékekhez nyúlni tilos!
- Zárlatos készülék használata tilos!
- Tűz vagy áramütés esetén a főkapcsolót azonnal le kell kapcsolni. A főkapcsoló az oktatás keretében meg lett mutatva.
- Áramütés esetén az áramütöttet nem vezető anyaggal kell az áramkörből kiszabadítani, illetve a főkapcsolót azonnal ki kell kapcsolni. Kézzel hozzányúlni az áramütöthöz nem szabad, amíg az áramkörbe van kapcsolódva.
- Az áramütést szenvedett munkavállalót azonnal orvoshoz kell vinni, enyhe, ártalmatlannak tűnő áramütés esetén is!

Képernyő előtti munkavégzés szabályai:

- Képernyő használata (stabilitás, villódzás, fényesség, kontraszt, dőlésszög, távolság, tükröződésmenetség, stb.),
- Billentyűzet (dönthető, különálló, szabad helybiztosítás, fénytelen, jelek szabályossága),
- Munkaasztal, munkafelület (nem fényvisszaverő, méret, laptartó, stb.),
- Munkaszék (öt lábú, stabil, magassága, támlája állítható, támlája dönthető, stb.),
- Térkövetelmények,
- Megvilágítás (tükröződésmenetség, háttérkörnyezet, stb.),
- Tükröződés, fényvisszaverődés (fényforrások, világos berendezési tárgyak, ablakok, árnyékolók),
- Zajterhelés
- Klíma (fűtés) (hőmérséklet-szabályozás, fűtés és hűtés, szélsőséges időjárási körülmények)
- Sugárzás
- Ember-gép kapcsolat (szoftver, helyesírás, sugó, szoftver-ergonómia, stb.)
- Szemvizsgálat, éleslátást biztosító szemüveg

Kézi anyagmozgatás szabályai:

- Egyedül és többen végzett kézi anyagmozgatás helyes technikáinak bemutatása
- Hát- és deréktáji sérülések kockázatát növelő általános tényezők:
 - o Teher jellemzői (túl nehéz, túl nagy, nem kézre álló, nehéz megfogni, instabil, elmozdulhat, nincs lehetőség a törzs közelében történő elhelyezésre, a törzs hajlításával vagy elfordításával lehet tartani, mozgatni, körvonalai vagy halmazállapota miatt sérülést okozhat),
 - o Szükséges fizikai erő kifejtés (túl megerőltető, törzs elcsavarásával kivitelezhető, teher hirtelen elmozdulhat, a test labilis helyzetében van, előrehajolt helyzetben történő emelés),
 - o A munkakörnyezet jellemzői (nincs elég hely, padozat vagy szint változik, padozat vagy a láb megtámasztása labilis, a hőmérséklet, a páratartalom vagy a szellőzés nem megfelelő),
 - o A tevékenység követelményei (főként gerincet érő túl gyakori vagy túl hosszú tartó erő kifejtés, testi pihenési vagy regenerációs periódus elégtelen, az

emelési, lerakási vagy továbbítási távolságok túlzottak, a munkaritmust olyan folyamat szabja meg, amelyet a munkavállaló nem változtathat meg.

- Hát- és deréktáji sérülések kockázatát növelő egyedi kockázati tényezők:
 - o Fizikailag, testi adottságai miatt alkalmatlan az adott tevékenység végzésére,
 - o Olyan gerincelváltozása ismert amely a gerincsérülésre fokozott hajlamot jelent (spondylosis, Sheuermann-betegség, discopathia),
 - o A munkavégzéshez alkalmatlan ruházatot, lábbelit vagy más személyes tárgyat visel,
 - o Nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel, illetve gyakorlattal.

Tájékoztató a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokról

A munkavállaló csak olyan munkára és csak akkor alkalmazható, ha

- annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
- foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetőleg a fiatalok egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
- foglalkoztatása az utódaira veszélyt nem jelent,
- mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti, és a munkára alkalmasnak bizonyult.

Az egészségügyi megfelelésről előzetes és időszakos orvosi vizsgálat alapján kell dönteni. A munkavállaló köteles a részére előírt orvosi vizsgálaton részt venni.

Előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni:

- a) a munkáltató által foglalkoztatni kívánt személynél a munkavégzés megkezdését megelőzően;
- b) a munkáltató által foglalkoztatott személynél a munkakör, munkahely, munkakörülmények megváltoztatása előtt, ha
 - fizikai munkát végez,
 - fiatalok,
 - nem fizikai munkakörben foglalkoztatott munkavállaló az új munkakörben vagy munkahelyen a korábnál nagyobb vagy eltérő jellegű megterhelésnek lesz kitéve;
- c) egyes esetekben a kéthetes időtartamot meghaladó külföldi munkavégzés esetén a kiutazás előtt;
- d) kirendelés esetén, az új munkahely foglalkozás-egészségügyi orvosának.

Időszakos munkaköri és szakmai alkalmassági vizsgálat

A szervezett munkavégzés keretében foglalkoztatottak időszakos alkalmassági vizsgálaton vesznek részt a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából.

A munkáltatónál minden munkakörben **évente** időszakos alkalmassági vizsgálaton kell részt venni a munkavállalóknak.

Soron kívüli munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmassági vizsgálat

Soron kívüli munkaköri vagy szakmai alkalmassági vizsgálatot kell végezni

- ha a munkavállaló egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltehetően alkalmatlanná teszi az adott munkakör egészséget nem veszélyeztető és biztonságos ellátására,
- heveny foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció, eszméletvesztéssel járó vagy ismétlődő munkabaleset előfordulását követően;
- a munkavállaló olyan rosszullete, betegsége esetén, amely feltehetően munkahelyi okokra vezethető vissza, illetve 30 napos keresőképtelenséget követően,
- ha a munkavállaló előre nem várt esemény során expozíciót szenved;
- ha a munkavállaló munkavégzése - nem egészségi ok miatt - 6 hónapot meghaladóan szünetel;

A munkaköri alkalmasság vizsgálatát és véleményezését első fokon a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás nyújtására jogosult orvos végzi.

Ha a munkavállaló vagy a munkáltató a munkaköri alkalmasság első fokú véleményével nem ért egyet, az orvosi vélemény kézhezvételétől számított 15 napon belül a „Beutalás másodfokú munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatra” elnevezésű nyomtatványon kérheti a munkaköri, illetve szakmai alkalmasság másodfokon történő orvosi elbírálását az első fokon eljáró szervnél.

A másodfokú egészségügyi szerv döntéséig az első fokú egészségügyi szerv véleménye szerint kell eljárni.

A személyi higiénés alkalmassági vizsgálatot a munkát végző személyek esetében a háziorvos végzi, alkalmatlanság esetén járványügyi érdekből a tevékenységtől eltiltást kezdeményezi.

Az a munkavállaló, aki az előzetes, időszakos, soron kívüli munkaköri alkalmassági vizsgálaton nem vett részt, vagy alkalmatlan minősítést kapott, az adott munkakörben nem foglalkoztatható, tevékenységet nem folytathat.

Elsősegélynyújtás:

Mindenki köteles szükség esetén a tőle elvárható segítséget nyújtani. Az elsősegély célja segítség nyújtása addig, míg a szakszerű segítség meg nem érkezik. Célja nem a gyógyítás, hanem a károsodás csökkentése, a további állapotromlás megelőzése.

A munkaterületen elsősegély-felszerelést kell készenlétben tartani. Amennyiben egyidejűleg 30 főnél több munkavállaló dolgozik a területen, két elsősegély-felszerelést kell készenlétben tartani, amelyek bárki által hozzáférhetően vannak elhelyezve.

Az elsősegély dobozban lévő steril kötszerek sterilitásukat 5 évig megőrzik, a sebfertőtlenítő oldat a gyártási dátumtól számított 3 évig használható fel.

A doboz a tartalomjegyzéknek megfelelően mindig feltöltött állapotban tartandó. Az elsősegélynyújtó felszerelést a rendeltetésétől eltérő célra felhasználni nem szabad.

A munkaterületen egy fő megfelelően képzett és vizsgázott elsősegélynyújtónak kell jelen lenni. A munkavállalókat tájékoztatni kell arról, hogy ki a kijelölt elsősegélynyújtó, illetve

arról, hogy az elsősegély-felszerelés hol van elhelyezve. A munkaterületen a főbb közlekedési utakon, a pihenőhelyeken ki kell táblázni a vészhelyzeti szolgáltatók – mentők, tűzoltók, rendőrség – hívószámait.

A mentődoboz száraz, pormentes helyen, ivóvíz közelében, lehetőleg szekrényben kell elhelyezni. Az elsősegélyhelyet az elsősegélyhely és az elsősegélynyújtók nevét tartalmazó táblával kell ellátni.

Sérülés, rosszullét esetén, amennyiben sürgős ellátás szükséges, mentőket kell hívni a 104 (112) segélykérő számon.

Elsősegélynyújtás tartalma:

- légút biztosítása, nem lélegző sérült légzéstámogatása
- szívmegállás esetén újraélesztés megkezdése
- vérzéscsillapítás, sebek ellátása
- a törött testrész mozdulatlanságának biztosítása, megfelelő fektetés
- mérgezés ellátása

Járványos időszakban követendő megelőző intézkedések

- kézfertőtlenítés,
- orr- és szájmászk viselése,
- oltások.